

ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА ГРАДА БИЈЕЉИНА 2023. – 2028.

САДРЖАЈ

УВОД	4
ПРАВНИ И ЗАКОНСКИ ОКВИР	7
РАДНА ТИЈЕЛА ЗА ИЗРАДУ ДОКУМЕНТА „ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА ГРАДА БИЈЕЉИНА“ ГРАДА БИЈЕЉИНА	8
АНАЛИЗА СТАЊА	9
ЗАПОШЉИВОСТИ МЛАДИХ.....	9
Недовољна међуинституционална сарадња и недовољна финансијска издвајања на државном и републичком нивоу власти.....	10
Недовољна усклађеност образовних профила са потребама тржишта рада.....	10
Недовољна подршка локалне заједнице за запослење младих из маргиналних група.	11
МЛАДИ У ПРОЦЕСУ ДОНОШЕЊА ОДЛУКА	11
Недовољно развијена свијест о неопходности партиципације младих у одлучивању о питањима која се тичу младих	12
Непостојање омладинског савјета за младе као заговарачке платформе кроз коју се чује глас младих.....	13
Недовољно ангажовање младих у организацијама и удружењима	13
Недовољно волонтерског ангажмана младих.....	14
МЛАДИ И ОБРАЗОВАЊЕ.....	16
Некомпатибилност образовања са потребама на тржишту рада	17
Недостатак практичне наставе	18
Недовољно подршке неформалним облицима образовања	19
МЛАДИ И ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА	19
Недовољно развијена свијест о здравим стиливима живота.....	21
Недостатак подршке здравом психо – физичком развоју.....	21
Неадекватна здравствена заштита	22
ИЗВРСНОСТ МЛАДИХ.....	22
Недовољно ефикасне подршке младим талентованим људима од стране локалне самоуправе.....	24
Недовољно промоције младих талентованих људи	24
Непостојање механизма за ран препознавање изврсности	25
СЛОБОДНО ВРИЈЕМЕ МЛАДИХ	26

Неразвијена инфраструктура и садржаји потребни за квалитетно слободно вријеме младих.....	27
Неумреженост носилаца активности слободног времена	27
Недостатак мобилности међу младима	28
Неинформисаност младих	29
ОДРЖИВОСТ ДОКУМЕНТА ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА ГРАДА БИЈЕЉИНА	30
Механизми имплементације, реализације и мониторинга	30
Мјере за реализацију „Документа омладинска политика Града Бијељине“	30

УВОД

Документом Омладинска политика Града Бијељина (у даљем тексту „Документ“) Скупштина Града Бијељина, на основу Закона о омладинском организовању Републике Српске и Омладинске политике Републике Српске, исказује јасно и дугорочно опредјелјење у стварању социјалних, образовних, културних, политичких, материјалних и других услова за трајну добит младих те њихово активно, потпуно и одговорно учествовање у друштвеној заједници.

Документ (2023-2028) представља стратегију која обезбјеђује систематско унапређивање стања већег броја области које су подручје интересовања младих на подручју Града Бијељина.

Град Бијељина је универзитетски, привредни и друштвени центар Републике Српске и самим тим треба да улаже у своју будућност, а будућност Града Бијељина су млади људи. Град Бијељина треба да се залаже за политику која је наклоњена младима, јер она користи породици, заједници и друштву.

Документ се заснива на стварним потребама младих људи у Граду Бијељина и он треба да представља реалну слику потреба, рјешења, приједлога за опстанак младих људи у Граду Бијељина.

Као први корак у изради документа урађено је истраживање о проблемима и потребама младих на подручју Града Бијељина. Анкетирање је спроведено у септембру и новембру, на младима старосне доби од 15 – 30 година. Анкетирано је 732 испитаника, што представља репрезентативан узорак популације младих у доби између 15 – 30 година, јер је свака млада особа с подручја Града Бијељина имала подједнаку вјероватноћу уласка у узорак.

КАРАКТЕРИСТИКЕ УЗОРКА ИСТРАЖИВАЊА		
<i>Пол</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Мушко	277	37,8
Женско	455	62,2
<i>Године старости</i>		
15-19	559	76,3
20-24	81	11
25-30	92	12,6
<i>Мјесто становања</i>		
Село	284	38,8
Приградско насеље	134	18,3
Град	314	42,9

Табела 1.: Карактеристике узорка истраживањаведеног на младима на подручју Града Бијељина

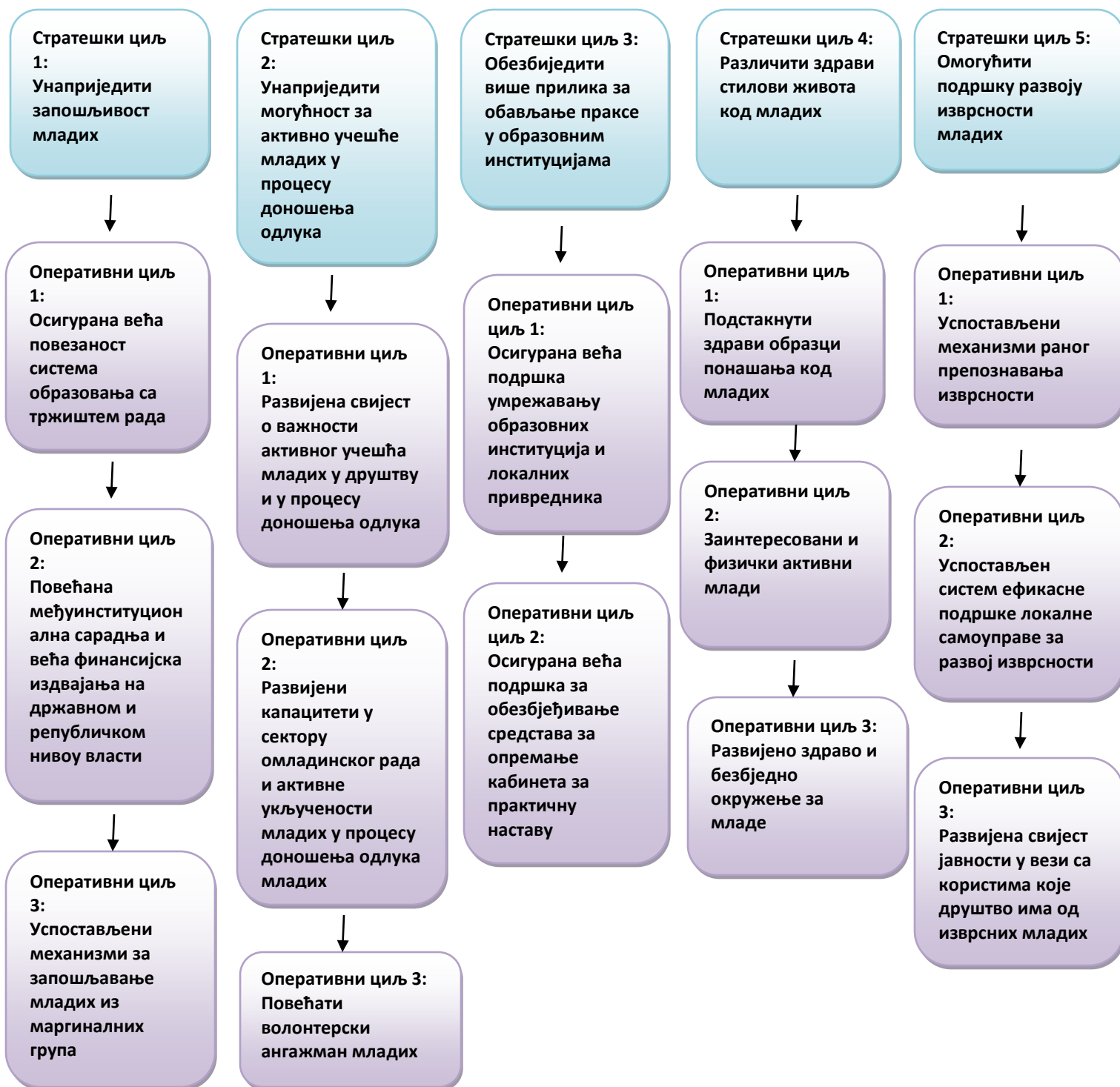
Документ истиче посебну важност опште друштвеног дјеловања у областима:

- Млади и запошљивост;
- Млади у процесу доношења одлука;
- Млади и образовање;
- Млади и здрави стилови живота;
- Изврсност младих и
- Слободно вријеме младих.

У оквиру ових шест приоритетних области утврђени су сљедећи стратешки циљеви:

- Стратешки циљ 1: Унаприједити запошљивост младих;
- Стратешки циљ 2: Унаприједити могућност за активно учешће младих у процесу доношења одлука;
- Стратешки циљ 3: Обезбиједити више прилика за обављање праксе у образовним институцијама;
- Стратешки циљ 4: Развити здраве стилове живота код младих;
- Стратешки циљ 5: Осигурати подршку развоју изврсности младих;
- Стратешки циљ 6: Унаприједити могућности за квалитетно слободно вријеме младих.

Наведени стратешки циљеви имају сљедеће оперативне циљеве:

Документ треба да задовољи потребе младих у Граду Бијељина и понуди рјешења проблема у периоду од 2023. до 2028. године, укључујући све одговорне стране развоја младих у Граду Бијељина.

ПРАВНИ И ЗАКОНСКИ ОКВИР

Уставом Босне и Херцеговине је предвиђено да је ентитетима дата у надлежност брига о омладини на подручју дјеловања њихових институција, таксативним навођењем ингеренција институцијама БиХ и клаузулом у којој је наведено да функције и овлаштења која нису Уставом БиХ изричито дата институцијама БиХ, припадају ентитетима (Устав Босне и Херцеговине – Анекс IV Општег оквирног спроазума за мир у БиХ, члан 3.)

Уставом Републике Српске одређено је да Република обезбјеђује и уређује бригу о дјечи и омладини. (Устав Републике Српске, Сарајево: 28.02.1992. „Службени гласник Републике Српске“, број: 21/92, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 31/02, 31/03, 98/03 и 115/05; Амандман XXXII став 1. Тачка 12.)

Детаљније дефинисање односа Републике према омладини је дато у Законима које доноси Народна Скупштина Републике Српске и подзаконским актима, које доносе првенствено јединице локалне самоуправе, као и остали органи у државној номенклатури. Ово је посебно нормирано у Закону о омладинском организовању Републике Српске.

Омладинска политика је документ који Република и јединице локалне самоуправе доносе у циљу побољшања положаја и рјешавања утврђених проблема младих људи у Републици. То је документ од јасно дефинисаних програмских циљева, механизма и рокова за њихову реализацију, са одговорним институцијама и организацијама, партнерима, те неопходним финансијским средствима и њиховим изворима, а у складу са јасно дефинисаним областима од интереса за младе. (Закон о омладинском организовању („Службени гласник Републике Српске“, број: 98/04, 119/08 и 1/12 члан 2.)

Документ се доноси на нивоу Републике и на нивоу јединица локалне самоуправе на период од 5 година. Након усвајања Документа од стране Скупштине, јединице локалне самоуправе доносе акциони план провођења Документа за период од годину дана. Акциони план се доноси у року од 30 дана од дана усвајања буџета за годину за коју се акциони план доноси. (Закон о омладинском организовању Републике Српске, члан 13.) Дакле, Документ и Акциони план провођења Документа доноси Скупштина Града Бијељина на приједлог надлежног органа јединице локалне самоуправе.

Документ дефинише посебне програме из различитих области омладинског живота и интересовања, за чију реализацију су задужени: ресорно министарство, надлежна министарства, јединице локалне самоуправе, образовне, културне, спортске и друге институције, организације и органи у сарадњи са омладинским савјетом, комисијом за

младе и скупштинским радним тијелом које се бави питањима младих. Тим прогамима се утврђују:¹

- Задаци и мјере за реализацију омладинске политике по областима;
- Општи, материјални, кадровски, просторни и други услови за њихово остваривање;
- Институције надлежне за реализацију програма омладинске политике;
- Сарадња са омладинским организацијама;
- Садржај и обим омладинских пројеката и манифестација који се финансирају или суфинансирају из јавних средстава;
- Извршиоци програма, начин њиховог избора и рокови за реализацију;
- Вријеме за које се доноси програм.

Према Статуту Града Бијељина неке од надлежности које Град Бијељина има у области друштвене бриге о дјечи и омладини су:

- Доноси омладинску политику и годишњи акциони план спровођења омладинске политике за подручје Града;
- Води регистар омладинских организација које имају сједиште на подручју Града;
- Ради на побољшању улоге и статуса младих на свом подручју, те у том смислу доноси и реализује документе који доприносе стварању услова за омладинско организовање и бригу о омладини;
- Планира и обезбјеђује услове за рад омладинских савјета и учествује у финансирању програма и пројеката који доприносе спровођењу омладинске политике на нивоу Града;
- обезбјеђује приступачне и прилагођене објекте и услове, у којима млади могу да изразе и покажу своје креативне способности, као и да обављају омладинске активности на основу утврђених критеријума;
- припрема и спроводи годишњи програм стручног усавршавања из области омладинског рада и активности од интереса за Град и
- друге надлежности из области друштвене бриге о дјечи и омладини, у складу са законом.

РАДНА ТИЈЕЛА ЗА ИЗРАДУ ДОКУМЕНТА „ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА ГРАДА БИЈЕЉИНА“ ГРАДА БИЈЕЉИНА

Одлуком Градоначелника Града Бијељина именована је комисија за израду документа Омладинска политика Града Бијељина.

Комисија за израду Документа одржала је низ конструктивних састанака у циљу што јаснијег утврђивања проблематике у вези са младима у Граду Бијељина. Комисију за израду Документа чине:

1. Љубица Млађеновић – представник градске управе Града Бијељина;
2. Татјана Летић – представник градске управе Града Бијељина;

---

¹ Закон о омладинском организовању Републике Српске, „Службени гласник РС“, члан 17

3. Марко Ристић – представник омладинске организације;
4. Славена Рајић – представник удружења особа са инвалидитетом;
5. Стефан Папић – представник савјета ученика.

За сваку појединачну област у Документу одређене су радне групе ради што квалитетније израде Документа. Полазни основ за израду наведеног документа је анкета о стању омладинског дјеловања и проблематике ове популације. Анкетни упитник садржи сет питања из шест области.

АНАЛИЗА СТАЊА

ЗАПОШЉИВОСТИ МЛАДИХ

„Питања запослености, незапослености и економске (не)активности младих, која су директно повезана са нивоом њихове запошљивости, су кључна стратешка питања од виталног интереса сваке друштвене заједнице. Млади су највиталнији дио сваке популације, покретачи привредног, друштвеног, економског и демографског развоја и највриједнији ресурс сваке заједнице, којима се мора посветити пажња.“²

Незапосленост је један од глобалних проблема и један је од највећих проблема зашто млади одлазе у иностранство. На основу података ЈУ Завода за запошљавање РС уочено је знатно смањење евидентираних младих у односу на раније године на подручју Града Бијељина.

ЛИЦА У ЕВИДЕНЦИЈИ ЈУ ЗАВОД ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ БИЈЕЉИНА					
	15-18	18-20	20-24	24-27	27-30
2021	1	182	494	595	608
2022	6	170	441	486	554

Табела 2.: Подаци преузети са сајта ЈУ Завод за запошљавање

Том позитивном тренду су доста допринјели програми ЈУ Завода за запошљавање и генерално привредни развој Града Бијељина. Поред наведеног, евидентан је проблем проналаска запослења у струци. Радна група, која се бавила проблемима у вези са младим и запошљавањем, као и на основу проведеног истраживања на младима на подручју Града Бијељина, идентификовани су сљедећи проблеми:

² Омладинска политика Републике Српске од 2016. до 2020. године

1. Недовољна међуинституционална сарадња и недовољна финансијска издвајања на државном и републичком нивоу власти;
2. Недовољна усклађеност образовних профила са потребама тржишта рада;
3. Недовољна подршка локалне заједнице за запослење младих из маргиналних група.

Недовољна међуинституционална сарадња и недовољна финансијска издвајања на државном и републичком нивоу власти

Проблем у вези са недовољно међуинституционалне сарадње можемо ријешити креирањем мјера испред ЈЛС, којима ће се пронаћи начин за рјешавање поменутог проблема.

Умрежавање образовних институција, локалних привредника, ЈУ Завод за запошљавање и Градске управе је први и основни корак ка проналаску адекватних мјера за рјешавање проблема тј. смањење незапослености младих.

Привредна комора Републике Српске, у циљу повећања нивоа професионалних компетенција запослених у привреди, организује програме обука у сарадњи са научним институцијама и универзитетима, те другим партнерима у складу са исказаним интересом и потребама привредника.

Поред Привредне коморе Републике Српске значајну улогу има и Унија удружења послодаваца Републике Српске, која има за циљ да својим радом, практичним искуством и угледом чланица доприноси расту запослености, одрживом пословању, афирмацији повољне инвестиционе климе и развоју социјалног дијалога.

Недовољна усклађеност образовних профила са потребама тржишта рада

Као основне узроке неусклађености образовног система са потребама тржишта рада можемо навести: слабо развијен систем професионалне и каријерне оријентације и савјетовања, неадекватност уписне политике, недовољан обим и квалитет праксе и пратичног рада. Лош квалитет образовања и неусклађеност понуде и потражње на тржишту рада једно је од највећих ограничења за запошљавање младих на подручју Града Бијељина.

„Јединице локалне самоуправе требају разматрати питања средњег образовања у контексту укупних планова развоја и у складу са тим дефинисати адекватне моделе укључивања сваке од њих у креирање уписних политика, доношење планова уписа и њихове реализације. Уз уважавање постојеће мреже средњих школа, ова укљученост подразумијева сарадњу сваке јединице локалне самоуправе са свим средњим школама које образују занимања потребна њеном локалном тржишту рада, независно на чијем подручју се такве школе налазе. Ово подразумијева усаглашавање и размјену мишљења и са

јединицама локалне самоуправе на нивоу регије па и шире, имајући у виду заступљеност потребних занимања и присутну мобилност ученика, незапослених и запослених лица.“³

Недовољна подршка локалне заједнице за запослење младих из маргиналних група

Лош социо-економски положај и отежан приступ запослењу заједнички је проблем маргиналним групама друштва на подручју Града Бијељина. Када је уз то присутна и стигматизација због ограничења тјелесних могућности пут до запослења још је неизвјеснији.

У евиденцији ЈУ Завода за запошљавање на подручју Града Бијељина у 2021. години је евидентирано 135 инвалидних лица, док је у 2022. години евидентирано 118 инвалидних лица.

Да би се неповољан социјални положај маргиналних група младих побољшао, неопходно је јачање капацитета цивилног друштва и организација за рад са младима.

МЛАДИ У ПРОЦЕСУ ДОНОШЕЊА ОДЛУКА

Активно учешће младих представља однос младих према друштву. Млади остварују своја права кроз учешће у политичком животу, учешће у економским активностима, у културним и другим активностима.

„Истраживања показују да друштвено и политички учешће младих слаби, а да истовремено расте њихов осјећај политичке беспомоћи и перцепција немогућности утицаја на друштвене токове и одлуке.

Фокусирањем на овај изазов тежи се постепеном преокретању тока ствари, ка већем самопоуздању, дјеловању и утицају младих у средини у којој живе, као и њиховом доприносу стварању нових, позитивних образаца понашања и дјеловања у друштву. За такав преокрет неопходно је системско јачање омладинских организација, од којих највећи дио ради са ниским степеном одрживости и slabим изгледима да обезбиједи значајније пројекте и средства за опстанак и развој.

Разлози су вишеструки и укључују недовољно квалитетно управљање, озбиљан недостатак знања и вјештина неопходних за припрему и имплементацију пројеката, вођење и развој организације, и слично, што доводи до велике флукуације и даљег

Велики број испитаника је негативно одговорио и на питање о томе да ли су имали волонтерски ангажман или радили на нечему посљедњих годину дана (38,5%). 72,4% се слаже да им је потребно стручно усавршавање. Испитаници су у великом броју „Не” одговорили и на питања: „Да ли сте учествовали у процесу доношења одлука у вези са Вашим градом? (82,9%), Да ли сте информисани о доношењу одлука јавних институција у вези са Вашом будућношћу? (76,6%)“. Млади се слаже да у средњим школама на подручју града Бијељина постоји довољно струковних предмета (69,3%).

Испитаници су одговорили и на сљедећа питања:

„Какво је Ваше мишљење о раду и пројектима организације и удружења за младе?“ Испитаници су највише одговорили „немам мишљење“ (61,9%), „имају резултате“

³ Извјештај ревизије учинка „Усклађеност средњег образовања са потребама тржишта рада“

слабљења организација. Ову инерцију треба у наредном периоду преокренути обезбијеђивањем и пружањем знатно веће стручне подршке и укључивањем системског приступа у подршци развоју капацитета омладинских организација.“ (Нацрт Омладинске политике РС 2022-2026)

На подручју Града Бијељина регистровано је 22 омладинске организације и удружења за рад са младима, од којих је само 6 прошло на Јавном позиву за додјелу финансијских средстава за пројекте омладинских организација за 2022. годину.

Закон о омладинском организовању дефинише обавезу формирања комисија за младе, да би се обезбиједили услови да млади учествују у доношењу одлука, расправама и дебатама. Када је Град Бијељина у питању, формирана је комисија за младе која се не може похвалити активношћу чланова. Тренутни сазив Скупштине чини 31 одборник од којих су сви старији од 30 година.

Чланом 44. Закона о омладинском организовању Републике Српске дефинисани су омладински савјети, који дјелују у градовима и општинама, а чији допринос треба да буде у заступању потреба младих на локалном нивоу. Овим чланом дефинисано је да су јединице локалне самоуправе дужне да финансирају и технички помогну рад локалних омладинских савјета. Град Бијељина нема формиран омладински савјет као ни буџетску ставку за финансирање омладинског савјета.

На основу проведеног истраживања у вези са младима на подручју Града Бијељина могу се уочити сљедећи проблеми:

- Недовољно развијена свијест о неопходности партиципације младих у одлучивању о питањима која се тичу младих;
- Непостојање омладинског савјета за младе као заговарачке платформе, кроз коју се чује глас младих;
- Недовољно ангажовање младих у организацијама и удружењима;
- Недовољно волонтерског ангажмана младих.

Недовољно развијена свијест о неопходности партиципације младих у одлучивању о питањима која се тичу младих

Истраживање које је проведено у вези са младима на подручју Града Бијељина показује да су млади неинформисани и неедуковани, а из свега тога произилази да су млади незаинтересовани за друштвено-политичка дешавања у локалној заједници. Млади су, и поред присутних и доступних информативних технологија, и даље неинформисани, што се нарочито може примјетити код младих из руралних средина.

Омладински сектор је кључни ресурс у омладинском раду. Млади који су чланови омладинских организација придају значају учествовању у процесима доношења одлука, те је, самим тим, потребно ојачати капацитете омладинских организација и организација које раде са младима и пружити им континуирану подршку у вршењу друштвених функција.

Непостојање омладинског савјета за младе као заговарачке платформе кроз коју се чује глас младих

Законом о омладинском организовању дефинисан је положај и улога локалног Омладинског савјета.⁴

Омладински савјет има улогу да представља младе и њихове проблеме јавности, као и промовисање вриједности омладинског сектора и омладинског активизма. Равноправан је партнер локалној самоуправи у рјешавању проблема младих и побољшању младих и побољшању положаја младих.

На државном нивоу основана су 3 кровна удружења за младе и то: Омладински савјет Републике Српске, Вијеће младих Федерације Босне и Херцеговине и Вијеће/Савјет младих Брчко дистрикта.

На подручју Града Бијељина је постојао Омладински савјет, али због лошег руковођења и злоупотребе Омладински савјет је угашен. У буџету Града Бијељина за 2023. годину нису предвиђена средства за финансирање рада Омладинског савјета.

Оснивање Омладинског савјета допринијело би јачању сарадње између јединице локалне самоуправе и младих. Укључивање младих у друштвени живот заједнице, као и популаризовање свијести о значају рада са младима, био би један од циљева Омладинског савјета Града Бијељина.

Млади на подручју Града Бијељина су, на питање да ли су чланови неке организације или удружења, одговорили са ДА 123 (16,8%), НЕ 609 (83,2%)

Недовољно ангажовање младих у организацијама и удружењима

На подручју Града Бијељина регистроване су 22 омладинске организације и удружења за рад са младима. Поред знатног броја младих који су учлањени у омладинске организације и удружења за рад са младима, велики је број младих на подручју Града Бијељина, који нису чланови неких удружења или омладинских организација.

Пасивност младих у друштвеном и политичком погледу је у великој мјери резултат окружења, које не подстиче младе да узму активно учешће у друштвенополитичким процесима. Млади су генерално незаинтересовани за друштвенополитичка дешавања у локалној заједници, а то је директно повезано са информисаношћу и едукацијом младих.

На подручју Града Бијељина видљиво је све веће учешће младих у раду политичких партија, али и тај друштвени ангажман је често окарактерисан као „улов за проналазак

⁴ Члан 44 и 45. Закона о омладинском организовању Републике Српске

запослења“. На основу проведеног истраживања у вези са младима на подручју Града Бијељина можемо закључити да су неки од разлога за приступање организацијама или удружењима за рад са младима: вишак слободног времена и стицање нових знања и вјештина.

Да би се стање по питању укључености младих у организације и удружења за рад са младима побољшало, јединице локалне самоуправе морају да осигурају већу подршку за самоорганизовање активности младих.

Недовољно волонтерског ангажмана младих

Укључивање младих у волонтерске активности отвара просторе у којима ће млади људи моћи слободно изразити своје мишљење у трагању за одговорима на потребе заједнице. Волонтирање је изврсан начин да млади буду продуктивни и активни чланови локалне заједнице. Ниска стопа укључености младих у друштвено корисне активности једна је од изазова којима се овај документ бави. И поред задовољавајуће законске регулативе, волонтерска инфраструктура на локалном нивоу још није довољно развијана и одржива, а волонтирање није довољно промовисано међу младима.

Млади нису довољно информисани о предностима које добијају од волонтерског ангажмана. Стицање волонтерског искуства је често један од услова при аплицирању за многе стипендије, праксе или послове. Волонтерски рад је одличан за Личну биографију, али и друге аспекте које могу позитивно утицати на развој каријере. Приликом волонтерског ангажмана волонтери се често сусрећу с различитим препрекама и изазовима са којима би се сусретали и на обичном радном мјесту. Кроз савладавање изазова усвајају се бројна знања и вјештине које могу допринијети професионалном развоју.

Волонтерски рад је најбољи начин за покретање промјена, остављање трага и потпомагање општем добру и другим људима. Пружа се могућност да се допринесе заједници и свијету у којем живите. Волонтирање доноси нове познанике, пријатеље, а можда и потенцијалне пословне сараднике и контакте.

Од 732 испитаника 554 (75,5%) никад није имало волонтерски ангажман.

На питање „На којим од наведених послова се у посљедњих годину дана добровољно радили/ имали волонтерски ангажман?“ испитаници су одговорили на сљедећи начин: (14,9%) волонтерски рад/пракса у приватном предузећу, (11,1%) волонтерски рад/пракса у јавним институцијама и установама, (8,9%) волонтерски рад на пројектима у удружењу/организацији, (4,9%) учешће у јавним радовима на подручју града Бијељина и (48,9%) је одговорило на опцију „друго“. Међу предложеним опцијама постојала је и опција „помагање особама са потешкоћама у развоју“ за коју није било одговора.

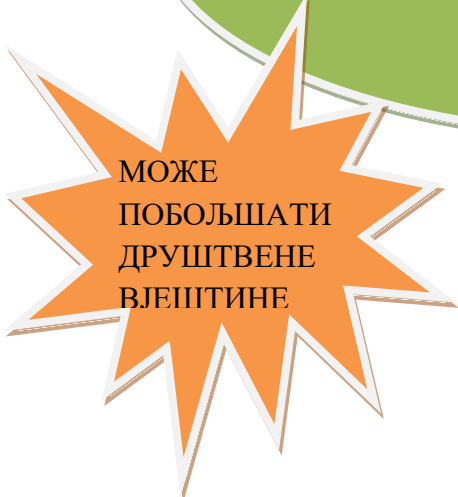
ПОЗИТИВНО
УТИЧЕ
НА КАРИЈЕРУ

УЧЕЊЕ
НОВИХ
ВЈЕШТИНА

ПРЕДНОСТИ
ВОЛОНТЕРСКОГ
АНГАЖМАНА

МОЖЕ
ПОБОЉШАТИ
ДРУШТВЕНЕ
ВЈЕШТИНЕ

МОГУЋНОСТ
ЗА СТВАРАЊЕ
ПРОМЈЕНА

СТИЦАЊЕ
НОВИХ
ПРИЈАТЕЉА И
КОНТАКАТА

МЛАДИ И ОБРАЗОВАЊЕ

Улагањем у младе улажемо у нашу будућност. Захваљујући савременим технологијама, образовање у 21. вијеку поприма нову димензију. Ново дигитално доба и убрзан технолошки напредак у свим сферама живота пред наше је друштво поставило нови изазов - како образовање младих људи прилагодити и ускладити с актуелним трендовима и припремити нове генерације за тржиште рада које, уз традиционална знања, подразумејева и напредне информацијске вјештине.

Само образовање можемо посматрати на сљедеће начине: формално образовање, неформално образовање и животно (информално) образовање.

Формално образовање је хијерархиски уређен, временски степенован систем који се спроводи у основним, средњошколским и високошколским институцијама.

Неформално образовање је као организована образовна активност ван формалног система, које спроводе различите институције, организације, удружења, клубови, групе, и то кроз различите облике (семинари, тренинзи, радионице).

Животно (информално) образовање је процес гдје појединац стиче знања, вјештине, ставове, вриједности из свакодневног искуства од породице, вршњачке групе, медија и других чинилаца.

Као и ранијих година, на подручју Града Бијељина уочљива је неусклађеност између потреба тржишта рада и образовног система. Тај проблем младе људе у Бијељини чини разочараним и незадовољним, а поготово оне који након завршеног формалног образовања крену у потрагу за првим запослењем. Многе препреке се тада нађу на њиховом путу и обично несигурност, анксиозност и стигма коју процес запошљавања у нашој држави и граду носи са собом, спречавају младе да искористе свој пуни потенцијал у потрази за послом.

Управо неформално образовање у том контексту може пружити одговор и подршку младима. Похађањем одговарајућих програма млади могу научити техничке вјештине писања личне биографије, митивационог писма, мејлова и истраживање тржишта. Поред тога млади имају могућност да кроз методе базиране на принципима неформалног образовања раде на развоју вјештина и стицању компетенција, које ће им осигурати предност у односу на друге колеге.

На основу истраживања проведеног на младима на подручју Града Бијељина уочени су сљедећи проблеми у вези са образовањем:

- Некомпатибилност образовања са потребама на тржишту рада;
- Недостатак практичне наставе;
- Недовољно подршке неформалним облицима образовања.

С обзиром да средње образовање није законски обавезно долази до бројних проблема. Један од проблема је недостатак помоћи и подршке дјечи са потешкоћама у развоју. На територији града Бијељина је примјеђен велики број дјеце и младих са потешкоћама. Средње школе немају довољно занимања која би могла да упишу дјеца са потешкоћама, која на основу процјене Комисије за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са

сметњама у развоју, могу да наставе школовање. Град припрема програм помоћи таквој дјечи и младима, у смислу ангажовања волонтера који ће бити у улози асистента, како би се наставни кадар, али и други ученици упознали са учеником са потешкоћама и омогућили им квалитетно похађање наставе и прилагођавање новој средини.

Некомпатибилност образовања са потребама на тржишту рада

Један од поремећаја на тржишту рада који, у последње вријеме, привлачи интерес многих економских стручњака и научника је образовна неусклађеност. Велико занимање за ову тематику последица је значајног побољшања у образовној структури становништва праћеној и промјенама у потражњи за образованом радном снагом што се повезује с технолошким промјенама. Неусклађеност може настати уколико пораст у понуди није праћен једнаким растом у потражњи за високообразованом радном снагом. Преобразованост је само један од облика образовне неусклађености, а представља неискориштеност знања и вјештина стечених образовањем. На подручју Града Бијељина примјетан је велики број економиста, правника, васпитача и других који су дужи временски период на евиденцији Завода за запошљавање.

ПРЕГЛЕД НЕЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА ПО ПОЛУ И СТЕПЕНУ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА ЗАКЉУЧНО СА 31.08.2021. ГОДИНЕ								
		НК	ПК/НСС	КВ	ССС	ВКВ	ВШВ	ВСС
М	2922	503	112	1242	650	60	42	313
Ж	4255	551	212	882	1534	6	78	992
УКУПНО	7177	1054	324	2124	2184	66	120	1305

Табела 3.: Преглед незапослених лица по полу и степену стручног образовања ЈУ Завод за запошљавање

Преглед активних тражилаца запослења по струкама на подручју Града Бијељина закључно са 31.08.2021.

Р. број	СТРУКА	СТЕПЕН	БРОЈ
1.	Металци	III	529
2.	Трговци и сродни	III	598
3.	Финансијски радници и економисти	IV	618
4.	Механичари и машинисти	IV	332
5.	Гимназије	IV	241
6.	Електричари и енергетичари	IV	247
7.	Здравствени радници	IV	202
8.	Правници	IV	78
9.	Финансијски радници и економисти	VI	72
10.	Правници	VI	16
11.	Педагози и андрогози – разредна настава	VII	199
12.	Педагози и андрогози – прдшколско	VII	93
13.	Финансијски радници и економисти	VII	479
14.	Правници	VII	235

Табела 4.: Преглед активних тражилаца запослења по струкама на подручју Града Бијељина ЈУ Завод за запошљавање

Млади на подручју Града Бијељина су, кроз проведену анкету, имали прилику да укажу на то који су за њих струковни смјерови које је најпотребније имати у Бијељини. Неки од одговора су: козметичар, аутомеханичар, смијер који би могли уписати ученици са потешкоћама у развоју, стоматологија, акушерство, кројач, кувар, различити ИТ смјерови, спортска гимназија, комуникација и односи с јавношћу, архитектура, фотографија, глума, сликарство, царински техничар. Од наведених смјерова највеће интересовање младих је за акушерство, стоматологију и ИТ смјерове.

Недостатак практичне наставе

Мањак финансија, недоречене и непостојеће законске регулативе и мањак комуникације свих укључених актера – узроци су који коче развој практичне наставе у средњим школама. Начин организације и реализације практичне наставе зависи од локалних капацитета и ресурса. Овако постављен систем доводи до тога да ученици који похађају исту средњу школу, истог усмјерења, у различитим срединама немају исте услове за образовање у смислу похађања организоване практичне наставе што их ставља у неравноправан положај и у почетку их чини неједнако конкурентнима на тржишту рада.

У неким од средњих школа кабинети за практичну наставу нису опремљени у складу са прописима, што отежава похађање практичне наставе. Кабинети у којим се похађа практична настава већином посједују опрему коју је школа добила као донацију, док су средства за унапређење кабинета уложена од стране надлежних институција минимална. Недовољна ангажованост надлежних тијела, у настојањима да пронађу алтернативне

изворе финансирања, кроз писање пројеката и комуникацију са потенцијалним донаторима, продубљује читав проблем.

Недовољно подршке неформалним облицима образовања

Иако је формално образовање још увијек водећи облик учења и стицања професионалних квалификација и животних вјештина, неформално учење годинама је све присутније на глобалном и локалном нивоу друштва. Разлог све чешћој присутности неформалног учења у друштву јесте што су грађани препознали неопходност усавршавања кроз цијели живот, односно, схватили су неоспорну важност цјеложивотног учења.

Иако је у теорији неформално образовање намјењено свима који желе учити и усавршавати се, оно је прије свега од велике помоћи одређеним друштвеним групама, обично групи људи који су на неки начин маргинализовани. Стога кажемо да је неформално образовање уско повезано с појмом друштвене равноправности односно, давање једнаких могућности свима.

Неформални облик образовања се проводи, углавном, кроз активности и пројекте невладиног сектора. Град Бијељина остварује сарадњу са удружењима и организацијама, која се у својим активностима баве образовањем и потребама младих људи. Овом броју активних удружења и организација треба додати и пројекте других субјеката које подржава Град Бијељина, а које својим радом дају значајан допринос у развоју образовања и на тај начин покривају теме које нису довољно или никако присутне у наставним плановима програмима одгојно – образовних институција.

МЛАДИ И ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА

Здравље представља основни предуслов укупног развоја друштва, оно је одговорност свих као појединаца, породице, заједнице и државних институција. Промовисање здравог развоја младих људи у другој деценији њиховог живота је једна од најважнијих инвестиција коју било које друштво може спровести. (Политика здравља младих Републике Српске 2008 – 2012)

На подручју Града Бијељина регистровани су бројни спортски клубови који из буџета Града Бијељина добијају значајна финансијска средства. У оквиру Одјељења за друштвене дјелатности градска управа Града Бијељина оформљен је Одсјек за културу, спорт и физичку културу и односе с вјерским заједницама, са задатком да младима омогући несметано бављење спортом, као и остваривање права младих кроз рад у омладинским организацијама и удружењима за рад са младима.

Млади људи живе у свијету који се мијења много брже од свијета у којем су живјели њихови родитељи. Убрзан друштвени и економски развој унапређује квалитет живота дјеце и младих.

Процјене Свјетске здравствене организације су да ће у 2022. години 70% свих узрока смрти бити повезани са начином живота. Као најважнији фактори ризика наводе се:

- Физичка неактивност;
- Пушење;

- Злоупотреба алкохола;
- Неуравнотежена и неправилна исхрана (прекомјерна тежина, гојазност).

Истраживања су показала да практиковање здравог начина живота значајно унапређује здравље човјека на много начина. Предуслов за здрав начин живота је, свакако, добро здравље, а за добро здравље је потребан добар баланс у животу. У практиковању здравог начина живота мора постојати ред и добар баланс, тако да здрав начин живота мора укључивати физичку активност, здраву исхрану, довољно одмора и сна, и наравно социјалну интеракцију.

Здрави стилови живота подразумијевају:

- Утицај на развој свијести о здравом и активном начину живота;
- Превенција оvisности;
- Превенцију различитих понашања код младих;
- Стицање знања о људском тијелу.

Утицај на развој свијести о здравом и активном начину живота укључује примјену и разумијевање физичког вјежбања, правилну исхрану, здравствено – хигијенске навике.

Превенција оvisности укључује разумијевање штетног дјеловања психоактивних супстанци: алкохола, пушења, наргиле, коцкања и сл. Основни циљ је смањење интереса младих за узимањем средстава оvisности, оспособљавање младих да се одупру притисцима друштва и знатижељи.

Превенција различитих понашања код младих укључује да код младих развијемо вјештине у комуникацији, управљањеу емоцијама, те постицање младих да размишљају о побољшању квалитета живота и здравља. Развијање емпатије, односно јачање вршњачког утицаја, такође, представља важну карику у унапређивању стања код младих. С тим у вези је важно радити на промјени свијести код младих о значају и важности различитости међу младима, али и прихватању тих различитости.

Стицати знања о људском тијелу укључује разумијевање анатомије и физиологије женског и мушког репродуктивног система, полно преносивих болести, адолесценције, контрацепције, сексуалности, цендера (gender). Циљ је спречавање негативних последица ризичних понашања. Стицање знања о људском тијелу подстиче младу особу да размишља о свом здрављу, побољша квалитет живота, квалитет здравља, те доприноси промоцији здравих стилова живота унутар различитих вршњачких подгрупа.

На основу истраживања проведеног на младима на подручју Града Бијељина уочени су сљедећи проблеми у вези са здравим стиливима живота младих:

- Недовољно развијена свијест о здравим стиливима живота;
- Недостатак подршке здравом психо – физичком развоју;
- Неадекватна здравствена заштита.

Недовољно развијена свијест о здравим стилевима живота

Млади на подручју Града Бијељина слабо перцепирају здраве стилове живота и не интересују се у већој мјери за своје здравље. У савременом концепту здравих стилова живота, здравље је само по себи циљ.

У 21. Вијеку човијекова физичка активност је на најнижем нивоу у историји људског постојања. „Сједеће“ активности преплавиле су сва подручја људског дјеловања, чиме је психо – физичко здравље озбиљно нарушено. Већина дјеце и адолесцената (7 – 19 година) се у слободно вријеме баци седатерним активностима као што су:

- Гледање ТВ-а;
- Слушање музике;
- Играње игрица.

У посљедње вријеме већина ученика обавезе у виду задаће и учења одрађују на рачунарима. Томе је доста допринјела пандемија вируса корона, када је сама настава одвијана онлајн.

Млади на глобалном нивоу нису свјесни посљедица нездравог живота.

Градска управа Града Бијељина, у сарадњи са осталим институцијама, дужна је да води бригу о младима. У вези с тим је потребно организовати што више кампања за промоцију здравог стила живота. Потребно је креирати политику о менталном здрављу, које не би садржала само менталне поремећаје, него би препознала много шира питања која су битна за промоцију менталног здравља. То захтијева укључивање промоције менталног здравља и здравих стилова живота у политике и програме који су повезани с владом и пословним сектором, укључујући едукацију, рад, здравствени сектор и слично.

На основу анкетних питања у вези са здравим стилевима живота младих на подручју Града Бијељина, можемо закључити да су млади активни (37,6% испитаника), да се већина бави спортом (32,5%) и посјећују спортске активности у свом граду (21,2%). Око 23% младих обавља систематске прегледе, док 24,5% младих није обављало систематски преглед што је забрињавајућа чињеница.

Недостатак подршке здравом психо – физичком развоју

Ментални, социјални и здравствени проблеми могу утицати на понашање и благостање. Злоупотреба супстанци, насиље, као и злоупотреба жена и дјеце, те проблеми као што су ХИВ/АИДС, депресија, анксиозност су јако изражени и много је теже носити се с њима у условима који укључују високу стопу незапослености, мала примања, лимитирану едукацију, стрес на послу, родну и полну дискриминацију, социјалну искљученост, нездраве стилове живота и нарушавање људских права.

Често се у свакодневном разговору са младима чују термини депресија и анксиозност. Свакодневни стрес прихваћен је као нормална појава и све је мање времена за бригу о себи.

Локална самоуправа у сарадњи са Домом здравља Бијељина, образовним институцијама и осталим надлежним институцијама је дужна да води бригу о младима на подручју Града Бијељина.

Неадекватна здравствена заштита

Здравствени систем у Републици Српској тренутно пролази кроз динамичан период свеобухватних реформи на различитим нивоима здравствене заштите, доношења нових, као и хармонизације постојећих законских и стратешких документа у складу са међународним стандардима, при чему мониторинг здравственог стања становништва и организације здравствене заштите има изузетан значај као кључни оријентир надзора и евалуације ефикасности мјера унутар здравственог сектора.

Анализа здравственог стања становништва представља једну од значајних јавно здравствених функција која има за циљ, не само идентификацију водећих здравствених проблема, него и дефинисање приоритета за креаторе здравствене политике и доносиоце одлука на свим нивоима.

ИЗВРСНОСТ МЛАДИХ

У литератури се често води расправа око дилеме: да ли је креативност дар од бога који имају само изабрани срећни појединци или је тај удар среће универзалан односно сви људи су рођени као креативни. Генетска основа умногоме одређује одзив на околинду, као што и фактори средине могу да имају изузетан утицај на наслеђене предиспозиције. Иако се фактори окружења и наслеђа преплићу, окружење има веома значајну улогу у раном развоју, јер од њега зависи у којој мјери ће се остварити биолошки потенцијал дјетета. Даровитост дјетета може бити препозната од стране родитеља, учитеља, наставника, психолога, педагога или других из одјељења. Правовремено препознавање даровитости, идентификација и одређивање мјера додатне подршке почев од раног узраста, представљају значајне предуслове за развој даровитог потенцијала.

Иако се интелигенција, значајно већа од просјека, назива даровитошћу, право значење овог појма много је шире. Висока интелигенција не мора бити предуслов даровитости, што се јасно показује код особа које имају просјечну интелигенцију, а изузетно су музички, ликовно или спортски даровити. Даровитост се може дефинисати као високо развијена способност, било општа или специфична, која омогућава натпросјечна постигнућа у одређеном подручју. Иако се вјерује да таленат увијек нађе начин да се избори за себе, многа даровита дјеца остају непрепозната или заборављена у некој од замки психолошког развоја која се одвија „под теретом даровитости“. „Терет даровитости“ може донијети емоционалне проблеме, психолошку рањивост, осјећај неуклопљености у вршњачку групу, недостатак социјалних вјештина, развијање страха од одбачености, осјећаја кривице и несигурности у вези са правима на своју надареност.

Поред свега наведеног, ствара се могућност развоја грандиозности, чиме аутентична креативност може бити блокирана. Да ли ће се нешто од наведеног развити и шта, у великој мјери зависи од базичне организације личности даровитог дјетета и окружења у коме одраста.

Када је у питању област изврности, неопходна је сарадња свих ресорних министарстава и других кључних актера, који би могли да допринесу развоју ове области. На локалном нивоу кључну улогу има локална самоуправа и образовне институције.

Што се тиче аката који уређују област талентованости, а дјелимично се односе и на изврнос, постоје следећи документи:

- Правилник о оспособљавању младих за научни и истраживачки рад („Службени гласник Републике Српске“, број: 59/10, 48/11 и 84/19);
- Одлука о образовању Фонда „др Милан Јелић“ („Службени гласник Републике Српске“, број: 33/11) – Фонд је основан 17. марта 2011. године Одлуком Владе Републике Српске о образовању Фонда др Милан Јелић („Службени гласник Републике Српске“, број: 35/11) и функционише у оквиру Министарства науке и технологије као посебно потрошачка јединица;
- Закон о школовању и стипендирању младих талената донесен 2010. године („Службени гласник Републике Српске“, број: 73/10) дефинише посебне услове школовања и стипендирања младих талената Републике Српске;
- Одлука о стипендирању и награђивању ученика и студената („Службени гласник Града Бијељина“, број: 16/21);
- Правилник о критеријумима и поступку за стипендирање студената, ученика, финансирање научноистраживачког рада и награђивање ученика и наставника („Службени гласник Града Бијељина“, број: 24/21).

Награђивање у школској 2021/2022. години:

- Стипендије ученика: 109
- Стипендије студената: 21
- Научноистраживачки радови: 6

Укупна средства издвојена из буџета Града Бијељина за школску 2021/2022. годину: 290.000,00 КМ.

На основу истраживањаведеног на младима на подручју Града Бијељина уочени су следећи проблеми:

- Недовољно ефикасне подршке младим талентованим људима од стране локалне самоуправе;
- Недовољно промоције младих талентованих људи;
- Непостојање механизма за рано препознавање изврности.

Недовољно ефикасне подршке младим талентованим људима од стране локалне самоуправе

Обавеза друштва, јавног и приватног сектора, јесте да на вријеме препозна изврсне младе људе, те да им обезбиједи адекватне услове за научноистраживачки рад. Најважније је улагање у кадрове, посебно у младе, који треба да напредују кроз програме подршке локалне самоуправе.

Град Бијељина за наставну/академску 2022/2023. Годину додјељује 66 стипендија за следеће категорије и износе:

- Основна студентска стипендија – 240,00 КМ;
- Стипендије за ученике генерације основних школа – 125,00 КМ;
- Стипендије за дјецу са посебним потребама који су ученици основних и средњих школа на подручју Града Бијељина – 150,00 КМ;
- Стипендије за дјецу са посебним потребама који су ученици специјализованих установа у Босни и Херцеговини и иностранству – 200,00 КМ.

У академској 2021/2022. Године износи додјелени за научноистраживачке радове су:

- Магистарски рад или његова еквипалента, 4 рада – 1.500,00 КМ;
- Докторска теза, 2 рада – 2.000,00 КМ.

Поред редовног издвајања из буџета за стипендирање, Град Бијељина награђује успјешне студенте и ученике који су учествовали на разним такмичењима и остварили значајне резултате.

Анкетом је испитано који механизми су потребни за успостављање система ефикасне подршке у развоју изврсности. Неки од одговора били су: укључивање младих у манифестације које су значајне за њихову струку, организовање радионица, материјална подршка у случају непрофитних интересовања, простор за изражавање, омогућавање повезивања са особама сличних склоности у региону, обратити пажњу на све таленте, а не само на школски успјех, борба против стереотипа, фонд за младе, пружање стручног усавршавања, успостављање комуникације између индивидуалаца и локалне заједнице.

Недовољно промоције младих талентованих људи

Питања талентованости младих људе не изазивају довољно пажње друштвене заједнице, а то се одражава на нејасну одговорност актера који би требали да подржавају развој ове категорије дјецe. Да би шира јавност схватила колики је значај изврсности, које користи друштво може имати од изврских младих, потребно је радити на сензибилисању јавности на ову тему.

Промоција младих талентованих људи доноси обострану корист и за младу талентовану особу и локалну заједницу.

Град Бијељина сваке године организује манифестацију која има за циљ да промовише талентоване младе људе које Град Бијељина жели да задржи јер би они својим знањем, талентом и вјештинама могли допринјети развоју града.

Захваљујући креативности, даровити млади остварују продукте (теорије, романи, формуле, патенте, слике и тако даље) који утичу на промјену, а самим тим и на развој друштва.

Непостојање механизма за ран препознавање изврности

Свако дијете је посебно, његова даровитост је урођена, а оно је може испољавати и у најранијем дјетињству. Даровитост се код мале дјеце испољава кроз игру, због чега је важно да родитељи као и васпитачи у предшколским установама посвете више времена за рад са дјецом.

Основа за рано препознавање изврности, тј. талентованих и даровитих младих, је успостављање јасних критеријума на основу који мјеримо „натпросјечне склоности“ и „креативне способности“.

Припремљеност породице, васпитача, учитеља и наставника за рад са даровитом и талентованом дјецом је од изузетног значаја. Сарадња породице, школе и осталих релевантних установа има велику улогу, те је потребно умрежавање свих институција које се баве овом дјелатношћу ради постизања квалитета у раду са талентованом и даровитом дјецом. Поред наведеног, потребно је развијати мрежу институција, као ресурса које утиче на задовољавање потреба даровите и талентоване дјеце, у сладу са могућностима буџета и на бази јавно – приватног партнерства.

Један од битнијих механизма за рано препознавање изврности је едукација наставног особља за рано препознавање даровитости, талената и креативности дјеце и омладине.

Едукацијом, усвајањем и примјеном методологије и модалитета препознавања даровите дјеце ствара се модел које је примјењив и на друге регије и школе.

СЛОБОДНО ВРИЈЕМЕ МЛАДИХ

Слободно вријеме врло сложени ововремени феномен које својим садржајима и импликацијама у све већој мјери постоје изузетно значајан фактор квалитета развоја личности младих. Савремени концепт иновација, брзих и неочекиваних промјена, медија и потрошње, креирао је већи простор слободног времена у толикој мјери да његово квалитетно кориштење све више постаје и својеврсни социјалнопедагошки проблем.

Слободно вријеме као ресурс изузетно је важно и треба га посматрати истовремено као простор великих одгојних могућности, изазова и шанси, с једне стране, те као простор дилема, могућих опасности, пропуштених прилика, с друге стране, зависно од тога како му се приступи.

Млади људи често не знају сами да креирају своје слободно вријеме или да искористе понуђене могућности за здрав развој, те им је неопходно боље приближити активности слободног времена и ускладити их са њиховим интересима. Разна истраживања указују на то да ако је слободно вријеме испуњено друштвеним активностима, ту нема мјеста девијантним облицима понашања.

Имајући у виду да слободно вријеме младих нису само спортске и културне активности, већ да га чине и креативни, рекреативни и едукативни садржаји и начини изражавања младих, слободно вријеме се нашире схвата и приближава младима кроз дјеловање у оквиру омладинског рада. Носиоци активности слободног времена могу бити различите организације, клубови и институције. Законом о омладинском организовању су дефинисани омладински центри и омладински рад као они који су директно у вези са унапређивањем могућности младих да квалитетно проводе своје слободно вријеме.

На подручју Града Бијељина тренутно не постоји омладински центар. Млади своје слободно вријеме проводе на разне начине.

Неке од тих активности су:

- Путовања;
- Неформална едукација;
- Дружење са пријатељима;
- Спортско-рекреативне активност;
- Посеђивање културно – умјетничких догађаја и сл.

На основу истраживања које је проведено на младима на подручју Града Бијељина уочени су сљедећи проблеми:

Поред горе наведених питања испитанике смо питали и шта недостаје Бијељини за испуњавање слободног времена. Млади су одговорили да је најпотребније омогућити бољи филмски садржај и концерте и друге музичке саржаје (61,6%) и (63,7%). Поред тога и спортски, књижевни и плесни садржаји су добили велики проценат (44%), (27,3%), (23,9%), као и изложбе (25,3%).

- Неразвијена инфраструктура и садржаји потребни за квалитетно слободно вријеме младих;
- Неумреженост носилаца активности слободног времена;
- Недостатак мобилности међу младима;
- Неинформисаност младих.

Неразвијена инфраструктура и садржаји потребни за квалитетно слободно вријеме младих

Да би млади могли своје слободно вријеме искористити на адекватан начин, локална управа треба да обезбиједи квалитетан и разноврсан садржај намијењен младима. Млади на подручју Града Бијељина сматрају да у Бијељини недостаје простора који је намјењен за окупљање младих. Под тим простором се подразумјевају просторије које ће млади моћи да бесплатно користе за изложбе, представе, разне едукације, радионице и слично. Поред тога млади сматарају да у Граду Бијељини нема довољно музичких садржаја, квалитетног филмског садржаја, књижевног и плесног садржаја.

Неумреженост носилаца активности слободног времена

Слободно вријеме је важан фактор у животу сваког младог човјека и његов је саставни дио. Активности слободног времена треба да буду што разноврсније. Важну улогу у планирању и организовању слободног времена имају локална управа у сарадњи са омладинским организацијама, удружењима за рад са младима, образовним институцијама и другима. Да би се креирали адекватни програми намјењени младима потребно је успоставити сарадњу са наведеним институцијама и организацијама.

У савременом друштву, у срединама гдје се не води довољно рачуна о провођењу слободног времена, гдје масмедији све више преузимају улогу одгојитеља, постоји велика шанса за појаву разних видова асоцијалних понашања код дјеце и младих.

Када је ријеч о негативним елементима који су повезани са слободним временом младих, најчешће се мисли на лоше планирање и организовање слободног времена. Млади налазе оправдања за то, па као разлог наводе недостатак позитивних и разноврсних активности. Уколико немају адекватан простор за провођење слободног времена они трагају за новим могућностима на улици, а улица је та која на сваком кораку пружа неку могућност младом човјеку. Из тих разлога млади се све више одлучују за активности које нису педагошки сврсисходне и најчешће су повезане са антисоцијалним понашањем.

Недостатак мобилности међу младима

Термин мобилност младих постао је врло популаран у 21. вијеку у Европи када је Европска унија одлучила уложити новац и креирати програме који омогућавају друштвену интеграцију младих, пружити младима из цијеле Европе програме кроз које би учили, успостављали контакте и умрежавали се са својим вршњацима неовисно о томе из ког дијела Европе долазе и да ли је држава из које долазе чланица Европске уније или није.

Мобилност младих одвија се кроз различите програме, али је можемо подијелити у неколико критеријума:

- Мобилност младих кроз едукативне размјене ученика и студената;
- Мобилност младих кроз међународно волонтирање;
- Мобилност младих при запошљавању;
- Мобилност младих кроз струковно образовање и дошколовање;
- Мобилност младих кроз краткорочне и дугорочне програме неформалног образовања;
- Екскурзије и путовања;
- Виртуална мобилност младих.

Мобилност пружа прилику младој особи да буде изван зоне комфора, да стекне нове вјештине, знања и спознаје које остају као лекција коју примјењују кроз живот.

Ако размишљамо о групама младих које су формалне попут омладинских организација или неформалним групама, а које имају одређени заједнички циљ, онда је за њих мобилност прилика за дудатно усавршавање, јачање капацитета групе која постаје спремнија да одговори на изазове у заједници и друштву, буде више активна. За њих мобилност значи и умрежавање и сарадња с другим групама које имају сличне или исте циљеве, а што нас води ка јачем организовању младих гдје ће њихов глас бити знатно јачи.

Задатак локалне управе јесте да, у сарадњи са организацијама и институцијама, креира програме мобилности младих како би направили значајне помаке у појединачним животима младих људи.

Неинформисаност младих

Један од проблема младих на подручју Града Бијељина је неинформисаност. Млади нису незаинтересовани, него нису довољно информисани о питањима који се тичу њих самих. Истраживањем које је проведено на младима на подручју Града Бијељина утврђено је да је младима потребна интернет страница или портал на коме би се налазиле све потребне информације које се тичу питања младих.

Информације које се тичу запослења, волонтирања, неформалне едукације, бесплатних путовања, подкаста, примјера добре праксе и слично, треба да буду доступне младима на једном мјесту.

Млади људи у 21. вијеку већину свог слободног времена проводе на друштвеним мрежама, самим тим информације које се тичу питања младих треба пласирати онлајн да би биле приступачније младим људима.

На основу питања из табеле број 4 можемо закључити да су млади на подручју Града Бијељина недовољно информисани. Младима је потребно формирање веб-странице на којој би могли пронаћи све потребне информације (87,7% испитаника).

ОДРЖИВОСТ ДОКУМЕНТА ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА ГРАДА БИЈЕЉИНА

Механизми имплементације, реализације и мониторинга

Да би документ „Омладинска политика Града Бијељина“, креиран са циљем побољшања положаја младих у Граду Бијељина кроз системску бригу о младима био успјешно реализован неопходно је поставити механизме његове имплементације и мониторинга. Чланови Комисије за израду документа предлажу поновно формирање Омладинског савјета, као кровне организације младих и сервиса за младе, који ће заједно са надлежним институцијама радити на имплементацији, реализацији и мониторингу документа „Омладинска политика Града Бијељина“.

Мјере за реализацију „Документа омладинска политика Града Бијељине“

У оквиру буџета Града Бијељина потребно је одредити конкретне мјере за реализацију Документа:

1. Буџетска ставка Документ „Омладинска политика Града Бијељина“;
2. Буџетске ставке Града Бијељина, које млади директно могу да користе су:
  - Пројекти из области омладинског организовања (финансирају се у оквиру Јавни оглас за финансирање пројеката удружења грађана).
  - Средства за суфинансирање развоја омладинских организација;
  - Пројекат Омладинска политика.
3. Остала средства која се предвиђају у буџету Града Бијељина, а односе се на здравство, културу, образовање, спорт, социјалну заштиту и друго се дијелом могу користити за задовољење потреба младих, али да се она не могу директно користити од стране омладинских организација и организација за младе.

Редни број	Буџетска ставка	Износ средстава у буџету Града Бијељина	Године реализације 2023-2028
1.	Пројекат „Омладинска политика“	1.000.00	Са тенденцијом раста
2.	Пројекти из области омладинског организовања	9.700.00	Са тенденцијом раста
3.	Средства за суфинансирање развоја омладинских организација	10.000.00	Са тенденцијом раста

Табела 5.: Буџетске позиције и износи издвојени за младе на подручју Града Бијељина

Младу популацију Града Бијељина чини више од 20% од укупног броја становништва. Град Бијељина се као и други градови у Републици Српској суочава са одласком младих људи. Локална заједница је у обавези да спроведе системску бригу о младима, јер занемаривање младих има далекосежне и неповољне посљедице и по младе и по заједницу у цјелини. Усвајањем Документа „Омладинска политика Града Бијељина“ приступа се суштинском и планском рјешавању проблема и задовољавању потреба младих који су препознати на основу проведеног истраживања. Документ је скуп препорука и смјерница за развој омладине и креиран је с циљем да буде уважен од стране свих институција, установа и појединаца који се баве младима у различитим областима дјеловања на подручју Града Бијељина.

Израда Документа омладинска политика Града Бијељина је законска обавеза на основу Закона о омладинском организовању Републике Српске. Усвајање овог Документа је од изузетног значаја јер се тиме стварају услови за бољи квалитет живота младих. Од изузетне је важности обезбјеђивање финансијских средстава за реализацију омладинских пројеката.

Документ „Омладинска политика Града Бијељина“ представља опредјељење Градоначелника и Скупштине Града Бијељина да његује и развија позитивне иницијативе, постиче примјере добре праксе, те да отклања узроке, а не посљедице проблема.

О Б Р А Ћ И В А Ч
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ДРУШТВЕНЕ
ДЈЕЛАТНОСТИ